

SECOLUL NATIONALITĂȚILOR

Statele moderne: revoluție și emancipare națională

Secolul al XIX-lea a fost numit și „secolul naționalităților”, fiind caracterizat prin afirmarea dreptului popoarelor la propria lor libertate, care impunea crearea statelor naționale.

DICȚIONAR

- ❖ **mișcare de eliberare națională** = lupta națiunilor pentru libertate, independență.
- ❖ **restaurație** = restabilirea pe tron a unor dinastii, precum cea de Bourbon, în Franța.
- ❖ **insulele ionice** = arhipelag (mai multe insule) grecesc în Marea Ionică, în lungul coastelor de V ale Greciei
- ❖ **cancelar** = prim-ministru
- ❖ **emancipare națională** = eliberarea de sub dominația străină
- ❖ **stat multinațional** = stat care cuprinde mai multe națiuni

Statele moderne: revoluție și emancipare națională

Partea I

prima jumătate a sec. al XIX-lea

- A. Congresul de la Viena (1814-1815).
Sfânta Alianță.
- B. 1848 în Europa.
- C. Revoluția pașoptistă în spațiul românesc.

A. Congresul de la Viena (1814-1815). Sfânta Alianță.

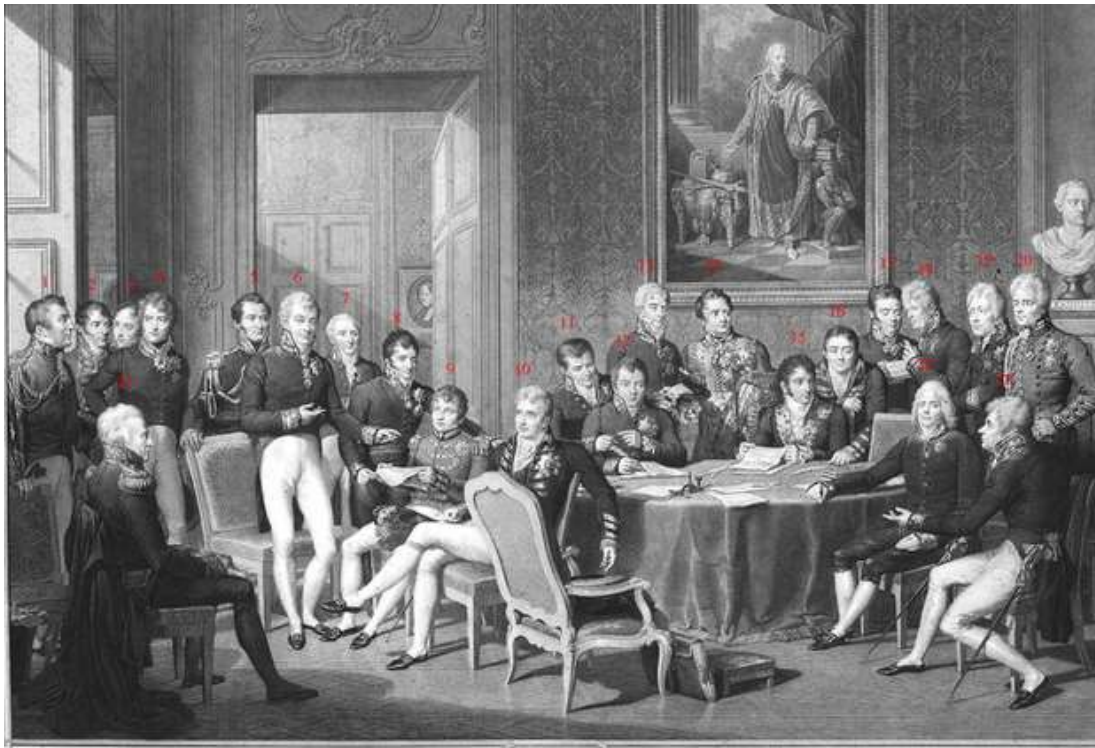
- În 1814, Napoleon I era învins. **Marile Puteri victorioase (Rusia, Marea Britanie, Austria și Prusia) au organizat la Viena o conferință de pace**, la care au fost invitați și reprezentanți ai altor state europene. Astfel, la sfârșitul verii din 1814, împărați, regi, principii, miniștri și alți delegați europeni s-au întâlnit în capitala austriacă.
- În martie 1815, în mijlocul negocierilor, s-a întâmplat ceva aproape de neconceput pentru participanți: Napoleon a evadat de pe insula Elba și a reușit să reocupe tronul Franței. Începea aventura „**Celor 100 de zile**”. Aliații s-au reunit din nou și l-au învins pe Napoleon, de data asta definitiv, la **Waterloo, în iunie 1815**, la nouă zile după semnarea **Actului Final al Congresului de la Viena**. Napoleon a fost izolat pe Insula Sf. Elena, o posesiune britanică din Atlanticul de Sud, unde avea să rămână până la moartea sa.
- La trei luni după Actul Final de la Viena, Țarul Alexandru a propus partenerilor săi o alianță: **Sfânta Alianță**. Acest document a fost semnat la Paris în septembrie 1815 de monarhii Austriei, Prusiei și Rusiei.

A. Congresul de la Viena (1814-1815). Sfânta Alianță.

- După căderea lui Napoleon, vastul imperiu francez se prăbușește.

Congresul de la Viena (1814-1815).

Puterile învingătoare, care au alcătuit coaliția antifranceză (Rusia, Marea Britanie, Austria și Prusia) au convocat Congresul de la Viena (sept. 1814 - iunie 1815) în care s-a trasat noua organizare a Europei.

Congresul de la Viena (1814-1815).

La baza hotărârilor Congresului de la Viena au stat 2 principii:

- ► **principiul echilibrului european** = nici o putere să nu mai aibă supremație
- ► **principiul legitimității** = restaurarea monarhiilor tradiționale

Congresul de la Viena (1814-1815).

Actul final – 9 iunie 1815

- **Franța** era redusă la granițele din 1792, Bourbonii revin pe tron.
- **Austria** obținea Galiția, teritorii în nordul Italiei. Împăratul devine președintele Confederației Germane.
- **Prusia** primește Saxonia, Renania, o parte din Polonia.
- Era creată **Confederația Germană**, formată din 34 de state și 4 orașe libere.
- Lua ființă **Regatul Țărilor de Jos**, prin unirea provinciilor olandeze și belgiene.
- **Anglia** își extindea posesiunile coloniale și lua în stăpânire Malta și Insulele Ionice confirmându-se stăpânirea mărilor.
- **Rusia** primește Finlanda și o mare parte a Poloniei.

Congresul de la Viena (1814-1815).

Europa înainte de Congres

Congresul de la Viena (1814-1815).

Europa după Congres (1815)

Sfânta Alianță.

La 26 septembrie 1815, la Paris, Rusia, Austria și Prusia pun bazele Sfintei Alianțe.

Austria

FRANCISC I

Prusia

FREDERIC WILHELM III

Rusia

ALEXANDRU I

Sfânta Alianță.

- **Scopul Sfintei Alianțe** era apărarea hotărârilor de la Viena, intervenția și sprijinul reciproc în înfrângerea acțiunilor revoluționare sau de eliberare ale popoarelor;
- **Cauzele destrămării Sfintei Alianțe:**
  - Rivalitate între Rusia și Austria pentru Peninsula Balcanică
  - Rivalitatea între Austria și Prusia pentru întâietate în Confederația Germană
  - Popoarele luptă pentru eliberare - forțele Sfintei Alianțe nu fac față:
    - ▶ Grecii și-au câștigat independența recunoscută de turci în 1829. Grecia a avut ajutorul Rusiei, Angliei și Franței în lupta împotriva Imperiului Otoman;
    - ▶ Belgia s-a desprins din Regatul Țărilor de Jos în 1830 și a format un stat național;
    - ▶ În Franța restaurația a fost înlăturată și s-a instaurat monarhia constituțională (1830);
    - ▶ revoluțiile europene ale anului 1848 a cuprins mare parte din statele europene ;
- În America Latină, fostele colonii spaniole și portugheze și-au obținut independența, formându-se state noi: Argentina, Bolivia, Brazilia.
- **Sfânta Alianță se destramă.**

B. 1848 în Europa

- „**Primăvara popoarelor**“ (primăvara anului 1848) a reprezentat un moment istoric în care întreaga Europă a fost direct sau indirect sub semnul revoluției.
- În anul 1848, o mare parte dintre popoarele europene s-au revoltat, nemulțumite de hotărârile Congresului de la Viena, de politica dusă de Sfânta Alianță, de încălcarea drepturilor politice și naționale.
- Izbucnirea revoluției la **Paris, în februarie 1848**, a influențat declanșarea altor acțiuni revoluționare, ce au cuprins centrul, sudul și sud-estul Europei.

B. 1848 în Europa

Declanșarea Revoluției de la 1848 în Franța

Ludovic-Filip

În Franța revoluția a izbucnit la **22 februarie 1848**. Mișcarea a fost declanșată de opoziția republicană, guvernul încercând să o reprime într-un mod brutal, cu ajutorul armatei. Revoluționarii au ocupat palatul regal și au incendiat tronul iar regele Ludovic-Filip a fost silit să abdice, la 25 februarie fiind proclamată republica (a II-a). Republicanii au format un guvern provizoriu și au emis un număr de decrete, prin care se introduceau o serie largă de drepturi și libertăți cetățenești, votul universal, dreptul de muncă ș.a. De asemenea, pentru a oferi de lucru șomerilor, au fost înființate Atelierele Naționale, muncitorii care lucrau aici fiind plătiți de către stat.

B. 1848 în Europa

- În **statele germane**, locuitorii acestora doreau instaurarea regimului politic constituțional și unificarea Germaniei.
- Întruniți în **Parlamentul de la Frankfurt**, reprezentanții statelor germane au oferit coroana Germaniei unite regelui Prusiei. Acesta a respins propunerea și a reprimat revoluția cu ajutorul armatei prusace și a trupelor rusești
- Din martie 1848 revoluția a cuprins întregul **spațiu italian**. Deși au obținut unele succese locale, revoluționarii italieni nu au reușit să realizeze unificarea Italiei, iar revoluția a fost înfrântă.

B. 1848 în Europa

Mișcarea revoluționară s-a răspândit și în statele vecine, precum Imperiul Habsburgic. **În primăvara lui 1848 revoluția găsește imperiul în plin absolutism, consolidat și apărat de cancelarul Metternich.** În pragul izbucnirii revoluției, Imperiul habsburgic era un veritabil ansamblu de popoare, precum italienii, slovacii, cehii, polonezii, sârbii, croații, ucrainenii, ungurii, românii – popoare care îndurau tot mai greu asuprirea națională a habsburgilor și a nobilimii austriece sau maghiare.

cancelarul Metternich.

- Revoluția a izbucnit la Viena, la 13 martie 1848, iar cancelarul Metternich, simbolul regimului absolutist, conservator, a părăsit puterea;
- s-au ridicat la luptă și cehii, croații, românii, slovacii și ungurii;
- în cazul acestor popoare aflate sub dominație habsburgică revendicările sociale și politice s-au împletit cu cele naționale;
- trupele imperiale austriece au înfrânt revoluțiile, fiind ajutate și de cele ruse;
- în decembrie 1848, împărat a ajuns Franz Joseph, care a impus un regim politic neoabsolutism

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

CAUZE:

a. Naționale și politice:

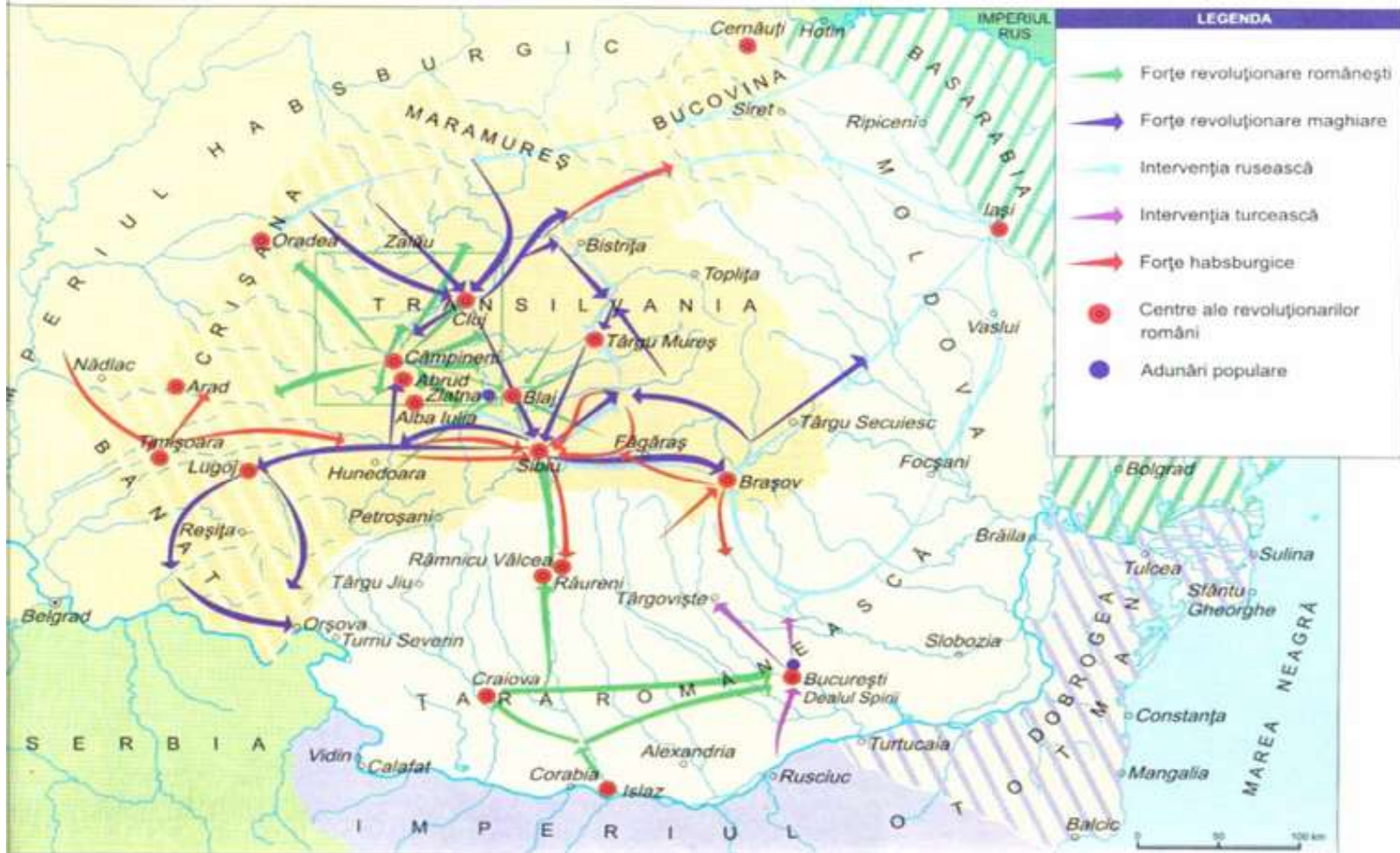
- **asuprirea străină în cele trei țări românești;**
- **pericolul anexării Transilvaniei la Ungaria, în condițiile izbucnirii revoluției maghiare și a refuzului maghiarilor de a recunoaște drepturile naționale ale românilor;**
- **amestecul puterii suzerane (Turcia) și a puterii protectoare (Rusia) în treburile interne ale Moldovei și Țării Românești;**
- **dezvoltarea conștiinței naționale.**

b. Economice și sociale:

- **existența privilegiilor feudale;**
- **necesitatea unei reforme agrare pentru rezolvarea problemei țărănești și împrăștierea țăranilor;**
- **absența drepturilor și libertăților cetățenești.**

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

*C. Revoluționari români de la 1848
purtând drapelul tricolor pe care
scrie „Dreptate, frăție”*

Revoluția de la 1848 a fost condusă de boierimea liberală și intelectuali.

Revendicări:

- democratizarea guvernării,
- drepturi și libertăți cetățenești,
- înlăturarea stăpânirii străine și amestecului extern în problemele Țărilor Române,
- rezolvarea problemei țărănești, prin emanciparea și împrumărirea țăranilor,
- autonomia reală,
- regim politic constituțional,
- drepturi și libertăți cetățenești,
- abolirea privilegiilor, unire și eventual, independență.

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

În **Moldova**, în cadrul adunării din fața hotelului Petersburg din Iași (27 martie 1848), **Vasile Alecsandri** susține Petiția Proclamație, respinsă ulterior de domnitorul Mihail Sturdza.

În **Brașov**, revoluționarii moldoveni exilați, redactează în mai 1848 - **Prințipurile noastre pentru reformarea patriei**. Propuneau unirea Moldovei cu Țara Românească într-un stat independent.

În **Bucovina**, **Mihail Kogălniceanu** redactează în august 1848 **Dorințele partidei naționale în Moldova** care prevedea regim liberal, reformă agrară cu despăgubire, unirea Țării Românești cu Moldova.

Mihail Kogălniceanu (1817–1891)

Vasile Alecsandri (1821-1859)

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

În **Transilvania**, la Blaj, în mai 1848, a fost elaborată **Petiția Națională**. Aceasta cuprindea revendicări specifice mai ales românilor din Transilvania: autonomie administrativă, participarea românilor la guvernarea Principatului, instituții reprezentative românești, reforma agrară, drepturi și libertăți cetățenești, se respingea nexarea Transilvaniei la Ungaria.

Avram Iancu

Avram Iancu, pictură de Barbu Ișcovescu.

Avram Iancu (1824-1872), a fost un avocat transilvănean și revoluționar român pașoptist, care a jucat un rol important în Revoluția de la 1848 din Transilvania. A fost conducătorul de fapt al Țării Moților în anul 1849, comandând armata românilor transilvăneni, în alianță cu armata austriacă, împotriva trupelor revoluționare ungare aflate sub conducerea lui Lajos Kossuth.

C. REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

În **Țara Românească** programul revoluției este cuprins în **Proclamația de la Islaz** (iunie 1848). Cereri: domn pe cinci ani, desființarea privilegiilor, reformă agrară cu despăgubire, autonomie politică prin eliminarea amestecului Rusiei și al Turciei în problemele interne, egalitate în fața legii etc.

*Unul dintre cei
mai de seama
istorici romani, a
fost un
participant activ
si unul dintre
liderii miscarii
revolutionare din
Țara
Romaneasca.*

Nicolae Bălcescu (1819– 1852)

SCHIȚA LECȚIEI

SECOLUL NAȚIONALITĂȚILOR

Statele moderne: revoluție și emancipare națională -schița lecției-

A. Congresul de pace de la Viena (1814-1815). Sfânta Alianță.

1. Congresul de pace de la Viena (1814-1815)

- statele învingătoare asupra Franței napoleoniene au organizat **Congresul de pace de la Viena (1814-1815)**;

- țările conservatoare care au dominat Congresul (Austria, Rusia și Prusia), doreau **restaurația vechilor regimuri absolutiste**;

- Franța a fost redusă la granițele din 1792, s-a **creat Confederația Germană** (34 de state și 4 orașe libere), Austria a ocupat teritoriile din Peninsula Italică, Rusia și Prusia au anexat teritorii noi;

2. Sfânta Alianță

- Austria, Prusia și Rusia au creat o coaliție **numită Sfânta Alianță**; scopul acesteia era intervenția și sprijinul reciproc în înfrângerea acțiunilor revoluționare sau de eliberare ale popoarelor;

- Sfânta Alianță nu a reușit însă să oprească declanșarea unor acțiuni revoluționare în Europa:

- grecii și-au obținut independența față de Imperiul Otoman;
  - Belgia s-a desprins de Olanda și a format un stat separat;
  - dinastia de Bourbon a fost răsturnată în Franța;
  - revoluțiile europene ale anului 1848 a cuprins mare parte din statele europene;
- în America Latină, fostele colonii spaniole și portugheze și-au obținut independența, formându-se state noi: Argentina, Bolivia, Brazilia.

SCHIȚA LECȚIEI

B. 1848 în Europa

Revoluția de la 1848 a avut **cauze** sociale, economice, naționale și politice. Se dorea: înlăturarea absolutismului; instaurarea unor regimuri liberale; respectarea drepturilor cetățenești; desființarea privilegiilor nobilimii.

Popoarele aflate sub dominația străină (a imperiilor multinaționale) doreau să se delimiteze și să formeze state naționale proprii.

În **Franța** - la 22 februarie 1848, revoluționarii l-au îndepărtat pe regele Ludovic Filip d'Orleans și au proclamat republica, iar guvernul provizoriu a decretat drepturi și libertăți cetățenești;

În **statele germane** - se dorea instaurarea regimului politic constituțional și unificarea Germaniei. În **Parlamentul de la Frankfurt** coroana Germaniei unite este oferită regelui Prusiei. Acesta refuză și reprimă revoluția cu ajutorul armatei prusace și a trupelor rusești.

În **Imperiul Habsburgic**

- revoluția a izbucnit la Viena, la 13 martie 1848, iar cancelarul Mettemich, simbolul regimului absolutist, conservator, a părăsit puterea;
- s-au ridicat luptă și cehii, croații, românii, slovacii și ungurii;
- în cazul acestor popoare aflate sub dominație habsburgică revendicările sociale și politice s-au împletit cu cele naționale;
- trupele imperiale austriece au înfrânt revoluțiile, fiind ajutate și de cele ruse;

C. Revoluția pașoptistă în spațiul românesc

În **spațiul românesc**

- revoluția pașoptistă a avut **cauze** politice, naționale, economice și sociale;
- Printre **conducătorii** acesteia s-au numărat Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri în Moldova, Avram Iancu în Transilvania, Nicolae Bălcescu și Dimitrie Brătianu în Țara Românească;
- s-a mers de la cerințe minimale -recunoașterea autonomiei, la cerințe maximale -unirea românilor într-un singur stat independent. Acestea au fost expuse în diferite programe revoluționare (Petiția Națională, Proclamația de la Islaz etc.);
- prin intervenția armatelor imperiilor vecine, revoluția română de la 1848-1849 a fost înfrântă.

Deși înfrânte, revoluțiile pașoptiste au scos în evidență obiectivele politice, sociale, naționale ale popoarelor și au intensificat lupta pentru drepturi și libertăți în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

AUTOEVALUARE

➤ **Citiți cu atenție textul următor și răspundeți cerințelor de mai jos.**

“Sfânta Alianță a fost creată la Viena, în 1815, din inițiativa țarului Alexandru I. Inițial, din această alianță făceau parte Rusia, Prusia și Austria. Însă, treptat, acestei structuri internaționale, prima la scară europeană, i s-au adăugat aproape toate statele din Europa. Inclusiv Franța a aderat la Sfânta Alianță în 1818. Marea Britanie, Imperiul Otoman și Statul Papal au rămas în afara Sfintei Alianțe. Scopul real al organizației era împiedicarea răspândirii ideilor revoluționare, menite să apere bastioanele absolutismului monarhic.”

(Ghețu Gh. Florin, *Sfânta Alianță, o capcană diplomatic pentru Rusia*)

1. Menționați numele împăratului din inițiativa căruia s-a constituit Sfânta Alianță.

.....
2. Enumerați statele europene care nu au aderat la această alianță.

.....
.....

3. Arătați care era scopul real al alianței.

.....
.....

4. Precizați caracteristicile acestei alianțe, potrivit sursei.

.....
.....

5. Menționați împotriva căror idei revoluționare s-a constituit Sfânta Alianță.

.....
.....

.....
.....

AUTOEVALUARE

Completați spațiile libere cu informația corectă:

1. Secolul naționalităților a fost numit secolul al _____
2. În Franța revoluția izbucnește la Paris în _____ (luna și anul)
3. În parlamentul de la Frankfurt corona Germaniei este oferită regelui _____
4. În Imperiul Habsburgic, cancelarul Metternich era simbol al _____
5. Avram Iancu a fost conducător al revoluției din _____

SARCINI DE LUCRU

- Citiți cu atenție fiecare slide;
- Citiți și copiați în caiete schița lecției;
- Rezolvați în scris (scrieți doar răspunsurile) tema de la autoevaluare.
- Salvați materialul în folder ISTORIE